

SPIS TREŚCI

	Str.
PRZEDMOWA	XI
CZŁOWIEK A MORZE	1
Znaczenie morza, str. 1; Charakter cywilizacyj morskich, str. 3; Czynniki kierujące energię narodu ku morzu, str. 6.	
OKRĘTY I NAWIGACJA	9
Wpływ charakteru morza i wybrzeża na budownictwo okrętowe, str. 9; Łodzie wikingów i Słowian, str. 10; Dalszy rozwój budowy łodzi, str. 12; Budownictwo kara- welowe, str. 13; Ster i ożaglowanie, str. 14; Kogga, holk i karawela, str. 16; Mniejsze statki, str. 18; Uzbrojenie statków, str. 18; Flota wojenna, str. 20; Typy okrętów wojennych, str. 23; Miara wielkości statków, str. 24; Budownictwo okrętowe Gdańska i Elbląga, str. 26; Koszty budowy, zaopatrzenia i utrzymania statków, str. 27; Załoga statku, str. 29; Technika nawigacji, str. 30; Porty i wybrzeża, str. 32.	
PRZEDWIOŚNIE POLSKIEJ MARYNARKI	34
Żeglarze słowiańscy, str. 34; Organizacja kaperska, str. 36; Kaprzy w wojnie trzynastoletniej, str. 38; Bitwa morska pod Elblągiem, str. 38.	
FLOTYLLA ZYGMUNTA STAREGO	42
Wojna z Moskwą. Konieczność posiadania własnej floty, str. 42; Kaprzy na morzach Europy, str. 43; Kaprzy Zygmunta Starego, str. 44; Ocena działalności morskiej	

Zygmunta I, str. 47; Flota gdańska, str. 48; Wrogie stanowisko Danii, str. 49; Stanowisko Gdańska, str. 50; Sprawy morskie w polityce wewnętrznej, str. 51; Doradca królewski Jan Dantyszek, str. 52; Inicjatywa królowej Bony, str. 54.	
PLANY ORGANIZACJI FLOTY	56
Sprawa Infant, str. 56; Projekty morskie Albrechta pruskiego, str. 57; Albrecht opracowuje plany floty polskiej, str. 59; Stanowisko Gdańska wobec zamierzeń królewskich, str. 61; Pokój pozwolski z Infantami, str. 63.	
BANDERA POLSKA ZNÓW POJAWIA SIĘ NA BAŁTYKU	64
Moskwa w Infantach, str. 64; Zygmunt August a „żegluga narewska“, str. 65; Dania nad wschodnim Bałtykiem, str. 66; Flota Ketlera, str. 66; Kaprzy Zygmunta Augusta, str. 68; Pierwszy projekt portu w Pucku, str. 70; Wystąpienie Szwecji przeciw Danii, str. 70; Walki szwedzko-duńskie, str. 71; Nowe listy kaperskie, str. 72.	
DZIAŁANIA NA MORZU W PIERWSZEJ FAZIE WOJNY POŁNOCNEJ	75
Przygoda Jana Tęczyńskiego, str. 75; Sojusz polsko-duński, str. 77; Siły morskie Danii, Lubeki i Polski, str. 77; Flota szwedzka, str. 78; Równowaga sił na morzu. Przewaga Polski na lądzie, str. 79; Drugi rok wojny. Bitwa gotlandzka, str. 80; Ofensywa szwedzka, str. 82; Bitwa bornholmska, str. 83; Czwarty rok wojny. Katastrofa pod Visby, str. 83; Ostatnie lata wojny. Działalność floty polskiej, str. 84; Pierwsi komisarze królewscy, str. 87.	
STANOWISKO GDANSKA I USTANOWIENIE KOMISJI MORSKIEJ	88
Straty handlowe Gdańska, str. 88; Gdańsk żąda przeniesienia bazy morskiej, str. 89; Przeniesienie bazy do Pucka, str. 90; Nowe plany. Kasper Geschkau i Jan Kostka, str. 91; Komisja Morska, str. 92; Ożywienie działalności marynarki wojennej, str. 95.	

KONFLIKT Z GDANSKIEM	97
Spory Gdańska z Komisją Morską, str. 97; Ścięcie kaprów królewskich, str. 98; Dalsze prowokacje rady miejskiej, str. 99; Pierwsza Komisja Karnkowskiego, str. 100; Rajcy miejscy przed sądem, str. 101; Sprawy morskie w obradach sejmowych, str. 101; Rozszerzenie uprawnień Komisji Morskiej, str. 102; Druga Komisja Karnkowskiego, str. 104; Sprawozdanie Karnkowskiego na sejmie, str. 106; Statuty Karnkowskiego martwą literą, str. 107.	
SCHYLEK WOJNY PÓŁNOCNEJ	108
Zamach stanu w Szwecji, str. 108; Naturalne i nienaturalne sojusze, str. 109; Cicha wojna morska polsko-duńska, str. 110; Współpraca Danii z Moskwą, str. 112; Zbliżenie polsko-szwedzkie, str. 114; Niekarność kaprów, str. 116; Współdziałanie flot polskiej i szwedzkiej, str. 117; Kongres pokojowy w Szczecinie, str. 118.	
NIEPRZYJAŹN Z DANIĄ I BUDOWA REGULARNEJ FLOTY W POLSCE	120
Dania niszczy polskich kaprów, str. 120; Zatwierdzenie bazy morskiej w Gdańsku, str. 121; Pierwsze okręty polskie w stoczni elbląskiej, str. 121; Urabianie opinii morskiej w społeczeństwie, str. 125; Sprawy morskie na sejmie 1572 r. Śmierć króla, str. 127.	
DZIEŁO ZYGMUNTA AUGUSTA	129
Granice morskie i porty Polski zygmuntońskiej, str. 129; Charakterystyka floty Zygmunta Augusta, str. 130; Rozwój prawnno-organizacyjny floty polskiej, str. 132; Dowództwo i załogi, str. 133; Stanisław Dunin-Wąsowicz, str. 134; Skład narodowościowy dowództwa i załóg, str. 137; Charakterystyka działalności floty Zygmunta Augusta, str. 138; Zygmuntowe „Dominium maris“, str. 139.	
DWA PIERWSZE BEZKRÓLEWIA	143
Niedole polskich kaprów, str. 143; Sprawy morskie w opinii społecznej, str. 144; Sprawy morskie w paktach	

konwentach, str. 145; Porozumienie duńsko-gdańskie, str. 145; Rozproszenie kaprów, str. 146.	
FLOTA BATOREGO	148
Przygotowania do wojny gdańskiej, str. 148; Wskreszenie floty wojennej, str. 149; Początek wojny gdańskiej, str. 151; Interwencja Danii, str. 153; Zbrojenia morskie Gdańska i Polski, str. 153; Działania wojenne floty duńskiej, str. 155; Działalność kaprów gdańskich, str. 156; Organizacja floty w Elblągu, str. 156; Zadania nowej floty wojennej, str. 158; Misja Kłoczewskiego w Elblągu, str. 159; Oblężenie Latarni, str. 161; Przywileje Elbląga zagrażają Gdańskowi, str. 162; Napad duńsko-gdański na Elbląg, str. 163; Batory rezygnuje z morza, str. 165; Przymierza i konflikty na Bałtyku, str. 166; Stan floty polskiej po wojnie gdańskiej, str. 168; Zwycięstwo Gdańska, str. 169.	
DZIESIĘĆ LAT BEZ FLOTY	172
Sprawa bałtycka w czasie trzeciej elekcji, str. 172; Zygmunt III królem. Pierwsze rozczarowania, str. 176; Pierwsza podróż Zygmunta III do Szwecji, str. 177; Znaczenie propagandowe podróży szwedzkiej, str. 180.	
W OBRONIE TRONU SZWEDZKIEGO	182
Konflikt szwedzki na arenie międzynarodowej, str. 182; Próby opanowania macierzystej floty szwedzkiej, str. 183; Zaczątki własnej floty Zygmunta, str. 185; Klęska zbrojnej wyprawy do Szwecji, str. 187; Walka o Kalmar, str. 190; Blokada Szwecji, str. 191; Ostateczne zwycięstwo Karola, str. 192; Zbrojenia polskie na morzu, str. 193; Nieudana wyprawa na Elfsborg, str. 194.	
W DOBIE WOJNY INFLANCKIEJ (1600—1621)	196
Daremne zabiegi dyplomatyczne, str. 196; Plany strategiczne, str. 198; Walka o ujście Dźwiny, str. 199; Stanowisko Zamojskiego w sprawie floty polskiej, str. 201; Bezkarność Szwedów na morzu, str. 203; Obrona wybrzeża polskiego, str. 204; Masy szlacheckie a sprawa	

morska, str. 205; Polskie zbrojenia i desanty Szwedów, str. 206; Obronna akcja Weyhera na morzu, str. 208; Zwycięstwo na morzu pod Salis w Inflantach, str. 209; Nie wyzyskana pomoc Danii, str. 211.

WOJNA O UJŚCIE WISŁY 213

Koalicja trzech potencyj bałtyckich, str. 213; Nierealna dyplomacja Zygmunta III, str. 214; Rola Polski w planach Habsburgów, str. 215; Wartość Habsburgów jako sojuszników, str. 216; Zygmunt III buduje własną flotę, str. 218; Szwedzi patrolują i demonstrować na wodach polskich, str. 220; Skład, dowództwo i załoga nowej floty, str. 222; Propaganda Gdańska przeciw flocie polskiej, str. 223; Głos Krzysztofa Radziwiła w sprawie floty, str. 224; Stanowisko szlachty w sprawie floty, str. 225; Opanowanie wybrzeża przez Szwedów, str. 226; Gdańsk porzuca neutralność, str. 227; Komisja Okrętów Królewskich i jej kompetencje, str. 228; „Obrona ujścia Wisły“ hetman Stanisław Koniecpolski, str. 230; Odzyskanie Pucka, str. 231; Plany morskie Koniecpolskiego, str. 231; Potyczki na morzu, str. 232.

ZWYCIĘSTWO OLIWSKIE. ZAGŁADA FLOTY

ZYGMUNTA III 235

Sytuacja ogólnie-europejska, str. 235; Zygmunt III przyspiesza organizację floty, str. 236; Siły morskie polskie i szwedzkie, str. 237; (Bitwa oliwska) str. 239; Ocena strategiczna bitwy oliwskiej, str. 241; Wpływ zwycięstwa oliwskiego na stanowisko Gdańska, str. 242; Istotne znaczenie bitwy oliwskiej, str. 243; Stanowisko Zygmunta III wobec planów morskich Habsburgów, str. 244; Opór Lubeki wobec Habsburgów, str. 246; Porażka floty polskiej, str. 246; Straty floty szwedzkiej, str. 247; Strata floty polskiej w służbie Habsburgów, str. 248; Rozejm w Starym Targu i konwencja gdańska, str. 251; Skutki fatalnej polityki Zygmunta III, str. 252.

CZASY WŁADYSŁAWA IV 253

Przygotowania do wojny ze Szwecją, str. 253; Rady Ko-

niepolskiego i anonima, str. 254; Krytyczne położenie Szwecji, str. 256; Król robi mapy i plany wybrzeża, str. 256; Plan budowy nowego portu, str. 257; Doniosłe decyzje w sprawie floty, str. 258; Budowa fortu i zbrojenie okrętów, str. 260; Przychylność Danii i zatargi ze Szwecją, str. 262; Władysław IV lustruje wybrzeże, str. 263; Rozejm w Sztumskiej Wsi, str. 264; Szlachta nie chce płacić za flotę, str. 265; Król chce ciągnąć zyski z morza, str. 266; Dyskusja morska na sejmikach i w sejmie, str. 268; Sprawa ceł morskich na sejmie 1637 r., str. 271; Krzysztof Arciszewski, str. 274; Król zaczyna pobierać cła, str. 275; Piława i Gdańsk stawiają czynny opór, str. 276; Interwencja Danii, str. 277; Szeroka polemika w sprawie ceł polskich, str. 279; Zwycięstwo Gdańska w sprawie ceł ciosem dla polskiej floty wojennej, str. 280; Podzwonne, str. 282.

TRZY WIEKI UPADKU	285
Zasadnicze błędy polityki polskiej, str. 285; Holandia proponuje współpracę na Bałtyku, str. 286; Anonimowy projekt własnej floty, str. 287; Opowieść Marcina Borzymowskiego, str. 288; Dzieło morskie Jakuba I kurlandzkiego, str. 289; Królewiec portem wojennym, str. 291; Całkowite uspienie myśli bałtyckiej, str. 291; Inicjatywa morska w powstaniu styczniowym, str. 293; Akcja Zbyszewskiego, str. 294; Wyprawa morska Łapińskiego, str. 296.	
ZAKONCZENIE	298
PRZYPISY	300
LITERATURA	333
SKOROWIDZ	340
MAPA POLSKIEGO WYBRZEŻA poza tekstem	